

EYLÜL AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 EKİM 2017

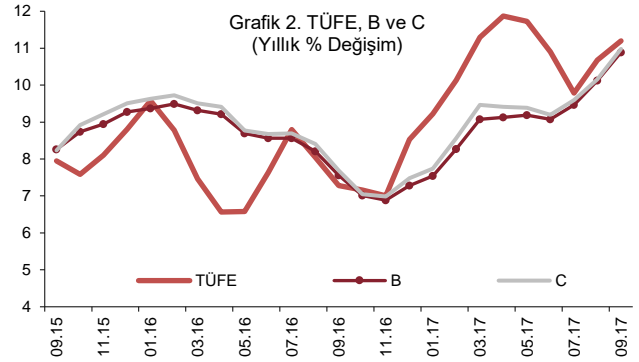
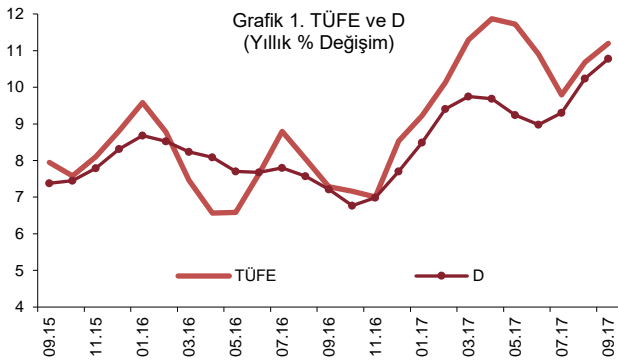
ÖZET...

Eylül ayında tüketici fiyatları yüzde 0,65 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,52 puan yükselerek yüzde 11,20 olmuştur. Bu dönemde gıda yıllık enflasyonu, işlenmemiş gıda fiyatlarındaki olumsuz baz etkisinin yanında işlenmiş gıda fiyatlarındaki artış sonucunda yükselmiştir. Enerji fiyatları petrol ve diğer girdi fiyatlarına bağlı olarak hızlı artışını sürdürmüştür. Yıllık enflasyon hizmet ve temel mal gruplarında artarken, bu gelişmede giyim fiyatlarındaki ağırlık sistemi değişikliğinin de belirgin bir etkisi olmuştur. Bu doğrultuda, çekirdek göstergelerin yıllık enflasyonu ve ana eğilimi yükselmiştir.

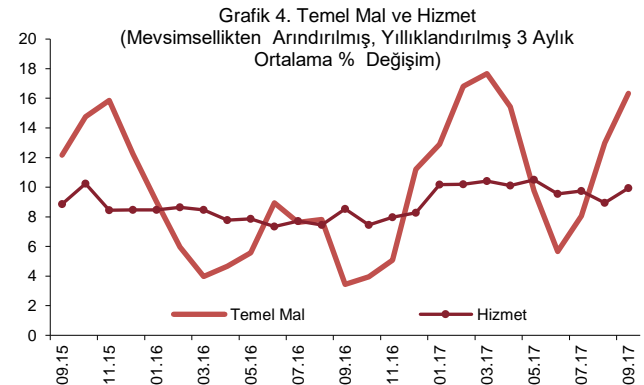
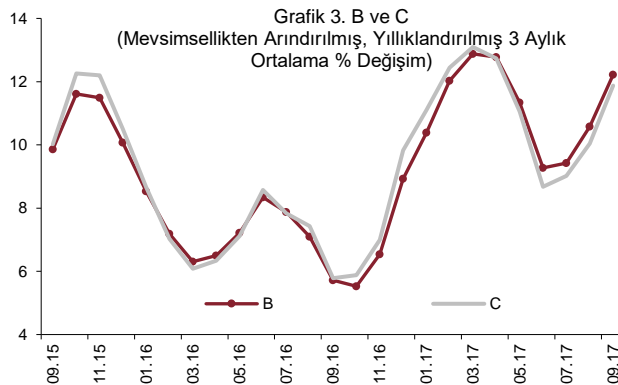
...DEĞERLENDİRMELER...

Eylül ayında tüketici fiyatları yüzde 0,65 oranında artmış ve yıllık enflasyon 0,52 puan yükselerek yüzde 11,20 olmuştur (Grafik 1). Bu dönemde B ve C endekslerinin yıllık değişim oranları sırasıyla 0,76 ve 0,82 puan artarak yüzde 10,89 ve 10,98 oranında gerçekleşmiştir (Grafik 2).

Alt grupların yıllık tüketici enflasyonuna katkıları incelendiğinde, bir önceki aya göre temel mal, gıda ve hizmet gruplarının katkısının sırasıyla 0,40, 0,10 ve 0,07 puan arttığı, enerji grubunun katkısının ise 0,09 puan azaldığı görülmüştür.

Mevsimsellikten arındırılmış verilerle çekirdek enflasyon göstergelerinin üç aylık ortalamaları incelendiğinde, enflasyonun ana eğilimindeki yükselişin Eylül ayında da sürdüğü gözlenmiştir (Grafik 3). Bu dönemde hizmet ve temel mal grubu ana eğiliminde yükseliş izlenmiştir (Grafik 4). Temel mal grubu ana eğilimindeki yükselişte giyim fiyatlarındaki ağırlık yöntemi değişikliği ana belirleyici olurken, bu etki arındırıldığında da yükselişin sürdüğü görülmüştür.

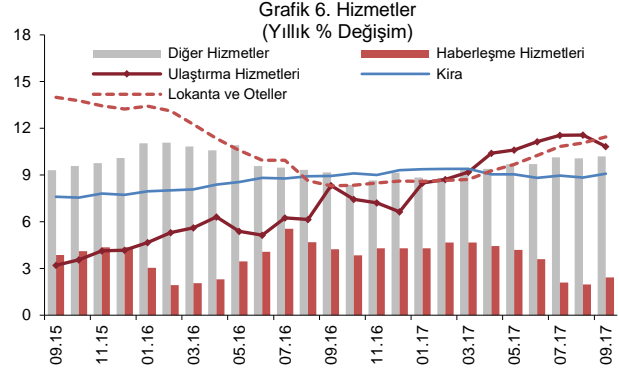
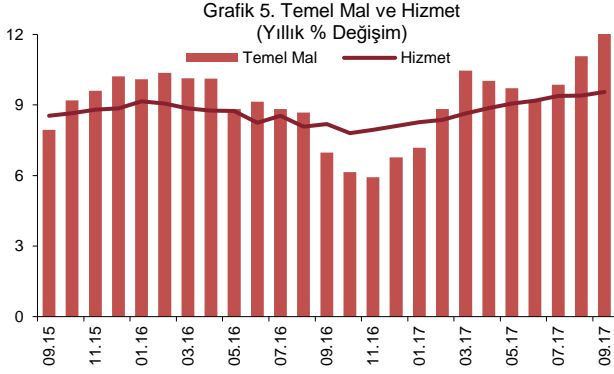

Eylül ayında hizmet grubu fiyatları yüzde 1,04 oranında artmış, grup yıllık enflasyonu yüzde 9,55'e yükselmiştir (Grafik 5 ve Tablo 1). Bu dönemde alt gruplar genelinde yüksek aylık fiyat artışları gözlenmiştir. Lokanta-otel grubunda konaklama fiyatları aylık bazda yurt ücretlerine bağlı olarak önemli ölçüde yükselmiştir. Kira grubunda 2008 yılından bu yana en yüksek Eylül ayı fiyat artışı gözlenmiştir. Bu dönemde eğitim hizmetleri fiyatları aylık bazda yüzde 2,09 ile yüksek oranlı

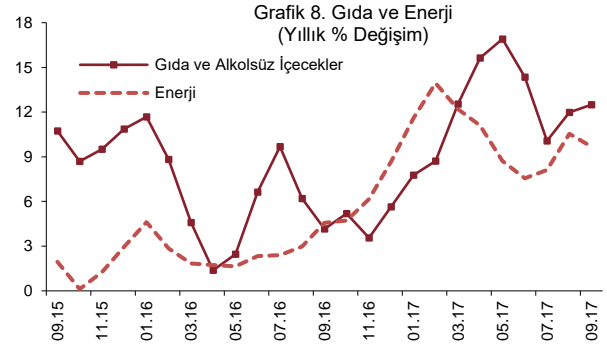
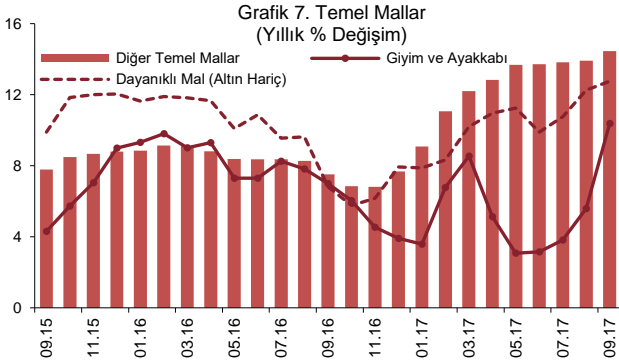
EYLÜL AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 EKİM 2017

artışını sürdürmüş, bu gelişmede okul öncesi eğitim ve ilköğretim ücretleri belirleyici olmuştur. Bunun yanında, haberleşme hizmetlerinde cep telefonu görüşme ücretlerinde artış gözlenmiştir.

Temel mal grubu yıllık enflasyonu Eylül ayında 1,62 puan artarak yüzde 12,70 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 5). Bu dönemde yıllık enflasyon tüm alt gruplarda yükselirken giyim grubundaki yükselişte ağırlık yapısındaki değişimin etkisi öne çıkmıştır (Grafik 7). Eylül ayında, dayanıklı tüketim malı fiyatları kur hareketlerinin gecikmeli etkilerine bağlı olarak beyaz eşya ve otomobil öncülüğünde yükselmiştir (Tablo 1). Buna ek olarak, giyim ve dayanıklı dışı temel mallarda aylık fiyat artışları hızlanmıştır.

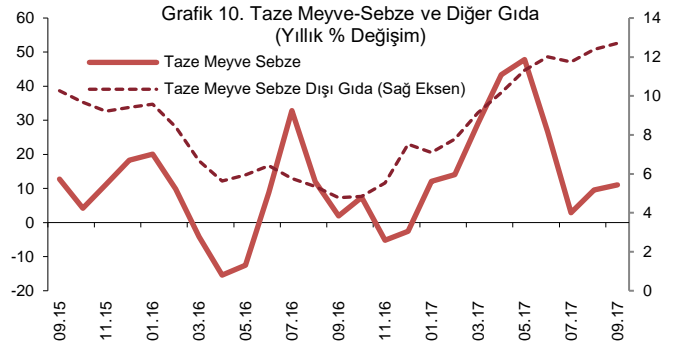
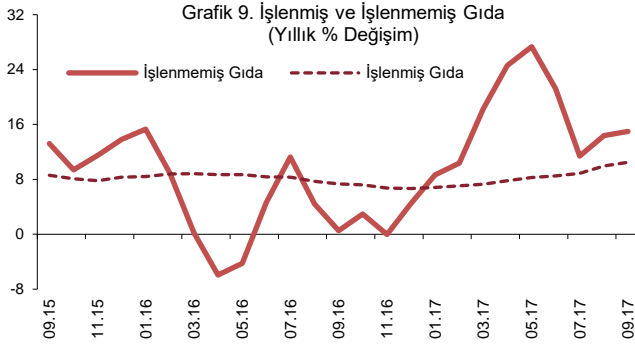

Enerji fiyatları Ağustos ayındaki yüksek artışın ardından Eylül ayında yüzde 1,29 oranında yükselmiştir (Tablo 1). Uluslararası petrol ve diğer girdi fiyatlarındaki artışa bağlı olarak akaryakıt ve tüpgaz fiyatları bu dönemde sırasıyla yüzde 2,55 ve yüzde 3,22 oranında artış kaydetmiştir. Enerji grubu yıllık enflasyonu ise baz etkisine bağlı olarak 0,86 puanlık düşüşle yüzde 9,68 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 8).

Gıda ve alkolsüz içecekler grubunda yıllık enflasyon 0,53 puan artarak yüzde 12,50 olmuştur (Grafik 8). İşlenmemiş gıda grubu yıllık enflasyonu yüzde 14,97'ye ulaşmış, bu yükselişte taze meyve ve sebze fiyatlarındaki olumsuz baz etkisi belirleyici olmuştur (Grafik 9). Yıllık enflasyondaki yükselişe karşılık grup fiyatları önceki iki ayda olduğu gibi mevsimsellikten arındırılmış olarak gerilemiştir. İşlenmiş gıda fiyatlarındaki artış ise hız kesmekle beraber, süt ürünleri, tereyağ ve çay kalemleri öncülüğünde sürmüştü; grup yıllık enflasyonu yüzde 10,49'a yükselmiştir. Bu gelişmelerle taze meyve-sebze dışı gıda grubu yıllık enflasyonu yukarı yönlü seyrini sürdürmüştür (Grafik 10).

EYLÜL AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 EKİM 2017

Tablo 1. Eylül Ayı TÜFE ve Alt Kalemler (Yüzde Değişim)

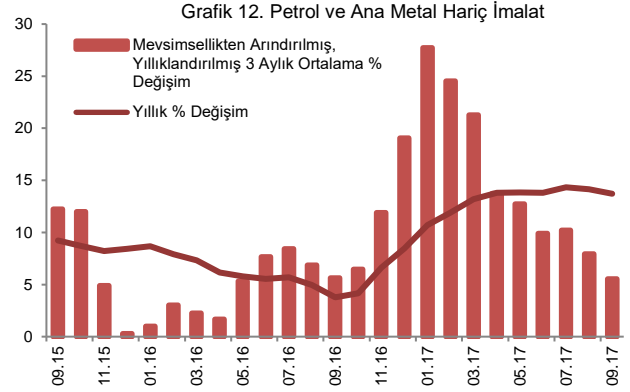
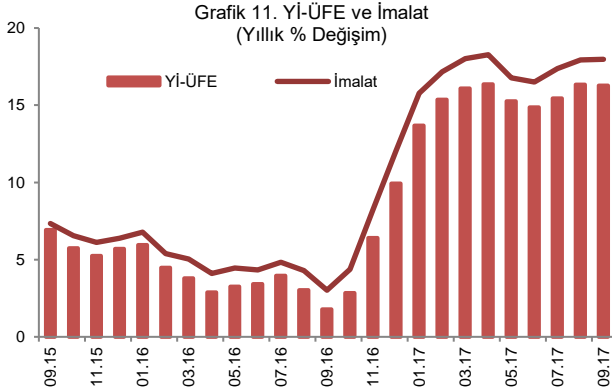
	Aylık		Yıllık	
	Eylül 2017	Eylül 2016	Eylül 2017	Eylül 2016
TÜFE	0,65	0,18	11,20	7,28
1. Mallar	0,48	-0,14	11,95	6,85
Enerji	1,29	2,08	9,68	4,56
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	-0,23	-0,70	12,50	4,16
İşlenmemiş Gıda	-1,34	-1,86	14,97	0,54
Taze Meyve-Sebze	-0,83	-2,19	11,06	1,96
Diğer İşlenmemiş Gıda	-1,59	-1,66	16,98	0,26
İşlenmiş Gıda	0,77	0,28	10,49	7,35
Ekmek ve Tahıllar	0,49	0,29	8,76	9,75
Diğer İşlenmiş Gıda	0,92	0,27	11,47	6,04
Enerji ve Gıda Dışı Mallar	0,63	-0,62	12,51	9,71
Temel Mallar	0,71	-0,74	12,70	6,98
Dayanıklı Mallar (Altın Hariç)	0,49	0,04	12,76	6,81
Giyim ve Ayakkabı(*)	0,80	-3,57	10,38	6,99
Diğer Temel Mallar	0,95	0,47	14,45	7,51
Alkollü İçecekler ve Tütün	0,01	0,01	10,40	22,61
Altın	1,65	-1,29	16,39	16,05
2. Hizmetler	1,04	0,89	9,55	8,19
Kira	1,09	0,87	9,09	8,95
Lokanta ve Oteller	1,02	0,67	11,45	8,31
Ulaştırma Hizmetleri	2,02	2,69	10,84	8,32
Haberleşme Hizmetleri	0,64	0,18	2,43	4,24
Diğer Hizmetler	0,74	0,62	10,20	9,16
3. Temel Göstergeler				
B - İşlenmemiş Gıda Ürünleri, Enerji, Alkollü İçkiler ve Tütün ile Altın Hariç TÜFE	0,86	0,17	10,89	7,56
C - Enerji, Gıda ve Alkolsüz İçecekler, Alkollü İçkiler ile Tütün Ürünleri ve Altın Hariç TÜFE	0,88	0,14	10,98	7,69
D - İşlenmemiş Gıda, Alkollü İçecekler ve Tütün Ürünleri Hariç TÜFE	0,94	0,45	10,77	7,21

Kaynak: TÜİK.

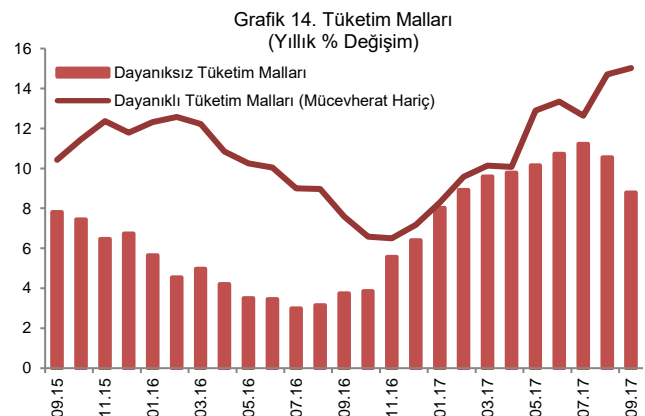
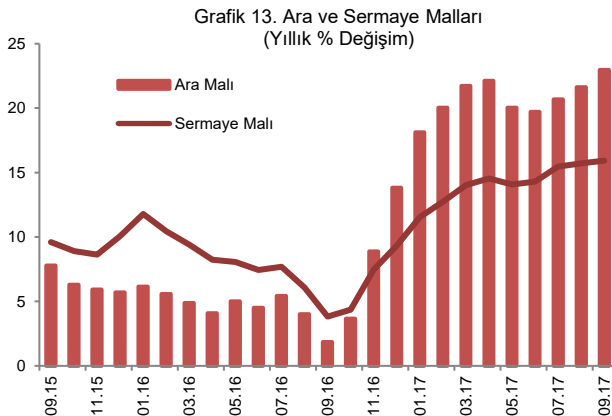
(*) Giyim hizmetlerini içermemekte olup, sadece malları kapsamaktadır.

...Yİ-ÜFE...

Yurt içi üretici fiyatları Eylül ayında yüzde 0,24 oranında artmış, yıllık enflasyon yataya yakın seyrederek yüzde 16,28 olarak gerçekleşmiştir (Grafik 11). Yıllık enflasyon imalat sanayisinde yüzde 17,98 ile belirgin bir değişim göstermezken, petrol ve ana metal hariç imalat sanayisinde gıda fiyatları öncülüğünde yüzde 13,72'ye gerilemiştir. Bu dönemde, petrol ve ana metal fiyatları artış eğilimini sürdürürken, petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi yavaşlamaya devam etmiştir (Grafik 12).

Ana sanayi gruplarına göre incelendiğinde, Eylül ayında fiyatlar dayanıksız tüketim mallarında gerilerken enerji grubunda yataya yakın seyretmiş, diğer alt gruplarda ise artış kaydetmiştir (Tablo 3). Ara malı fiyatlarındaki artışta demir-çelik ve ferro alaşımlar belirleyici olurken, sermaye malı fiyatlarında makineler ile demiryolu araçları öne çıkmıştır. Bu dönemde, dayanıklı tüketim mallarında gözlenen fiyat artışında ev aletleri ve mobilya etkili olmuş, dayanıksız tüketim malı fiyatları ise et ürünleri ile işlenmiş meyve-sebze kaynaklı olarak düşüş göstermiştir. Sonuç olarak, tüketici fiyatları üzerindeki üretici fiyatları kaynaklı baskılar petrol ve ana metal grupları öncülüğünde güçlü seyrini korumuştur.

EYLÜL AYI FİYAT GELİŞMELERİ

4 EKİM 2017

...TABLOLAR

Tablo 2. Eylül Ayı TÜFE ve Alt Kalemler (Yüzde Değişim)

	Ağırlık	Eylül 2017		Eylül 2016	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
TÜFE	100	0,65	11,20	0,18	7,28
Gıda ve Alkolsüz İçecekler	21,77	-0,23	12,50	-0,70	4,16
Alkollü İçecekler ve Tütün	5,87	0,01	10,40	0,01	22,61
Giyim ve Ayakkabı	7,33	0,80	10,35	-3,49	7,03
Konut	14,85	0,76	8,13	0,41	6,64
Ev Eşyası	7,72	0,44	9,09	0,12	7,13
Sağlık	2,63	0,43	11,90	0,21	9,65
Ulaştırma	16,31	1,58	16,10	2,70	7,54
Haberleşme	4,12	0,26	1,78	0,25	3,12
Eğlence ve Kültür	3,62	0,16	11,85	-0,43	3,97
Eğitim	2,69	2,08	10,41	1,98	10,37
Lokanta ve Oteller	8,05	1,02	11,45	0,67	8,31
Çeşitli Mal ve Hizmetler	5,04	1,34	12,06	0,28	10,03

Kaynak: TÜİK.

Tablo 3. Eylül Ayı Yİ-ÜFE ve Alt Kalemler (Yüzde Değişim)

	Ağırlık	Eylül 2017		Eylül 2016	
		Aylık	Yıllık	Aylık	Yıllık
Yİ-ÜFE	100	0,24	16,28	0,29	1,78
Madencilik	3,36	0,72	11,93	0,20	3,72
İmalat	88,79	0,35	17,98	0,31	3,02
Petrol Ürünleri Hariç İmalat	86,18	0,25	17,14	0,15	3,25
Petrol ve Ana Metal Ürünleri Hariç İmalat	77,80	-0,08	13,72	0,29	3,77
Elektrik, Gaz Üretimi ve Dağıtım	6,81	-1,57	-1,70	0,24	-12,89
Su Temini	1,03	0,34	11,75	-0,10	8,17
Ana Sanayi Kollarına Göre Yİ-ÜFE					
Ara Malı		0,96	22,96	-0,14	1,86
Dayanıklı Tüketim Malları		0,41	14,46	0,19	9,32
Dayanıklı Tüketim Malları (Mücevherat Hariç)		0,41	15,02	0,14	7,59
Dayanısız Tüketim Malları		-1,11	8,79	0,48	3,75
Sermaye Malı		0,57	15,92	0,38	3,82
Enerji		0,15	11,20	1,33	-7,35

Kaynak: TÜİK.

Bu rapor, fiyat istatistiklerinin Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından yayımlanmasını izleyen iş günü içinde yayımlanmakta ve TCMB'nin bir önceki ayın enflasyon rakamlarına ilişkin ilk görüşlerini ifade etmekte olup, resmi fiyat istatistiklerinin açıklanması ile Para Politikası Kurulu toplantısı arasında geçen süre zarfında aylık enflasyon gelişmelerinin kamuoyu tarafından daha sağlıklı biçimde yorumlanmasına katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.